

נפשו גחלים תלהט

גליון 3 מטות תשע"ד

ניצוצות ממשנת הגאון הצדיק ר' ישראל אליהו זינצוויץ זצוק"ל [עלון דו שבועי]

דבר המערכת

הישוב היהודי בארץ הקודש שוב נמצא תחת איום נורא. מצב זה חוזר על עצמו בשנים האחרונות ומעורר שאלות רבות.

בשנת תשס"ט גם התנהלה מלחמה בדרום וישובי דרום הארץ הופצצו ע"י הישמעאלים. רבינו נשא אז את משאו המרכזי בבני ברק. הדברים נאמרו בחריפות רבה אך האירו עיני רבים. רוב השיחה נדפסה בעני ישראל אך עם השמטות [ניתן לקבל במייל את כל השיחה].

נדמה שהדברים מאוד נוגעים להיום ונביא כאן מספר ניצוצות הנוגעים לעת הזאת. עם השלמה משאר ספריו.

יסוד הדברים היה שאין לשכוח שאותם שמנהלים את המלחמות הם אותם שהוגדרו ע"י הח"ח כערב רב שהם מעכבי הגאולה ולא יתכן שהם יהיו שותפים בהצלחת ישראל [וביותר בשנתיים האחרונות שהתגלה לעין כל פרצופם האמתי לאבד כל זיק של יהדות מעם ישראל]. וא"כ כיצד יש להתיחס להצלחותיהם המופלגות. שהם בגדר ניסים ממש וכיצד יתכן שזוכים הם לסייעתא ממוסר. על כך במאמר השער.

כמו כן הבאנו את המשך המאמר לבית יעקב. תודה על התגובות הנלהבות.

נקוה שיהיו הדברים לתועלת ונשאב מהם אמונה טהורה ותמימה לצפות ולחיל רק לישועת ה' מתוך התורה והעבודה. ולא ללכת שבי אחר מבט העיניים שאינו מבחין אלא בחיצוניות הדברים.

אנו מודים לאלו שטורחים להעביר את העלונים לציבור רחב יותר שיכול לקבל מהדברים תועלת [בדפוס ובמסירת המייל]. ושטוחה בזה מכל מי שקיבל תועלת להמשיך להעביר את הדברים הלאה ואדרבה נשמח על כך מאוד להרבות הפצת תורת רבינו זצוק"ל. נשמח לקבל הערות והארות.

המערכת

הנסיון שבהצלחת הערב רב במלחמותיהם [נפשו גחלים

תלהט עמ' 45]

תקופת שילום שכרם

רבינו טרח לבאר כיצד יתכן שאותה כת ערב רב אשר תעמוד בראש העם בעקבתא דמשיחא תזכה להצלחות מופלגות ביותר בגדר ניסים עד שנדמה שההשגחה העליונה מסכמת להם. וזה לא יתכן שהצלחת ישראל שהיא הטובה הגדולה ביותר בעולם תסובב ע"י שונאי ה' הגדולים ביותר [תמיד הודגש בדבריו עפ"י הגר"א שאין הדברים אמורים על כללות העם רק על המועטים העומדים בראש העם]. התשובה היא שנמצאים אנו כעת בתקופה שבה על פי דרכי המשפט הנשגבות משכלנו חייבים לשלם שכר גם לרשעים על מיעוט המצוות שעשו [בין בגלגול זה בגלגול אחר]. תקופה זו הוגדרה ע"י חז"ל [ברכות ז'] "רשע שהשעה משחקת לו". תקופה זו מגיעה לרשע בדין משום שכעת משלמים לו ולכן נדמה שהשעה משחקת לו. בפרשת ואתחנן יש תוספת לפשר הנהגה זו, "ומשלם לשנאיו אל פניו להאבידו", ומפרש שם רש"י משלם לשונאיו בחייו גמולו הטוב כדי להאבידו מן העולם הבא. אמנם השעה משחקת לו לשלם לו שכרו בעוה"ז אך תשלום זה הוא "שחוק" כי בזה נדחים מעולם הבא.

תקופה זו מבלבלת מאוד כי נראה כלפי חוץ כאילו "כל עושי רע טוב בעיני ה'" [וכפי שמתאר הנביא האחרון מלאכי שיטענו ישראל בעקבתא דמשיחא] כי הרי האוירה של שעה זו היא שחוק לרשעים וכעס לצדיקים.

פשר הצלחתם המופלגת

מוסיף הגר"א ז"ל [התקופה בסערת אליהו עמ' מ"ו] שבהיות וכעת עסוקים לשלם שכרם כדי לבסוף "להשמדם עדי עד" לכן יצליחו מאוד.

מה שכתב הגר"א ז"ל שיצליחו מאוד הוא בדקדוק גדול ובוזה תובן פשר הצלחתם המופלגת. שהרי כאמור עוסקת ההשגחה העליונה לשלם שכרם לעוה"ב בעולם הזה. וכיצד זה יתכן הרי שכר מצוה בהאי עלמא ליכא, כי רק בעוה"ב אפשר לשלם שכר מצות כי הוא מקום התענוג האמיתי. וממילא נבין שכאשר מגיע הזמן לשלם לרשע שכר מעוט מעשיו, הרי נותנים לו חלקו בעוה"ב, ולכן מוכרח להיות שכר גדול "מאוד", כי פורעים להם חוב גדול מאוד. לכן מתקיים בהם מה שנאמר בתהילים "יחילו דרכיו בכל עת מרום משפטיך כנגדו כל צורריו יפיח בהם", שמתגברים על כל אויביהם ואי אפשר לעמוד כנגדם, ועל כן מצליחים במלחמותיהם באופן מופלא ממש, לנצח אויביהם פעם אחר פעם, ושולטים בא"י ממש כמו בעלים ודורסים כל העומד כנגדם.

אך כאמור אין כאן שום ראייה לצדקתם או לסייעתא דשמיא המלווה מעשיהם אלא להיפך ממש ככל שהצלחתם מופלאה אות היא כי מקבלים את ה"מאוד" של עוה"ב כאן כדי לדחותם לגמרי במקום העונג האמיתי. ואף שמתובבת בזה גם הצלת ישראל אך לא זו כוונתם כפי שהיה רגיל רבינו לצטט ממה ששמע בשם הגרי"ז עיין במסגרת. וממילא יש למשכיל לעשות "פלגינן" ולא להתפס למראית עיניו.

הצלחתם המופלגת היא נקמה מתוקה כדי לדחותם מעוה"ב. ומה שע"י כך ניצלים ישראל אינו נזקף כלל לזכותם ורק נועד להעמיד אותנו בנסיון לחשוב שהנה זוכים לסייעתא דשמיא ובאמת שרק בזכות עמלי התורה באה הישועה לישראל [עין במסגרת].

הנסיון לצדיק והעצה לכך

אך בגלל הצלחת הרשעים אמרו [ברכות שם] שבולעים את הצדיק. מהי אותה בליעה. ומיהו הצדיק הגמור שאינו נבלע על ידי הרשע. דברי חז"ל בסוף מסכת מכות שגורים בפי כל. בא חבוק והעמידם על אחת שנאמר וצדיק באמונתו יחיה. הצדיק החי באמונתו הוא מי שאמונתו בהירה וברורה לגמרי. ולכן יכול לחיות רק במסגרת אמונתו אף על פי שבעינינו רואה הכחשה לאמונתו שהרי הרשע מצליח, אך הוא אינו מתפעל מכך כלל. אך אצל הצדיק שאינו גמור יתכן שהצלחת הרשע תתפרש אצלו בטעות כהכחשה לאמונתו, וממילא תגרם התרופפות לבהירות אמונתו.

נמסר לנו כאן קנה מידה ברור לבחון בהירות אמונתו למעשה. עד כמה מושפעים ממראית העין ועד כמה חיים את הידיעות הפשוטות שנתפרשו כאן.

זו כוונתם שרשע בולע את הצדיק. היינו שמראה זה של הצלחת הרשע, כשהשעה משחקת לו דוקא, יכול לבלוע את הצדיק שאינו גמור. היינו שעלולים להתעורר אצלו פקפוקים שאכן כל עושי רע טוב בעיני ה'. כי נראה בעינינו שיש כביכול חותם שמימי על הצלחת הרשעים שהיא בהפלגה גדולה וממילא מתחילים להתרועע אצלו יסודות האמונה.

מין הגרי"ז – מעולם לא עלתה על דעתם טובתם של ישראל

[מו"ר זצ"ל היה חוזר אינספור פעמים על שמועה זו בשיחותיו דיש בה בהירות מופלאה על היחס להצלחות הצבאיות]. שמעתי מרבי יוסף ליס זצ"ל (שהיה מתלמידי ר' ירוחם המשגיח דמיר) מה ששמע מהרב מבריסק זצ"ל. בתשי"ז היתה מלחמה קצרה בין ישראל למצרים [הנקרא מבצע סיני שבאה כתוצאה מהתקפות שהטרידו חיי תושבי הדרום ובה נהרגו 500 חיילים] ולמראית העין היתה הצלה מצד המדינה ונכנס ר' יוסף ליס לרב מבריסק לשמוע דעת תורה על מה שהיה. א"ל הרב זצ"ל שהיה כאן ג' דברים.

א. מה שהמנהיגים רצו להשיג לא השיגו כלום.

ב. מה שנוגע להטבת כלל ישראל אף פעם לא עלתה על דעתם, תשמעו היטב מה שהרב מבריסק אומר "אף פעם לא עלתה בדעתם".

ג. החלק שיש להם בעסק הזה הם הנהרגים בשעת המלחמה.

הדבר היה נשמע משונה והטעים הרב על פי מעשה שהיה עם הבית הלוי. אחד הבנים השתדך עם משפחה מאוד אמידה. קיבל עשרת אלפים רובל. התחיל הבן לנהוג בגאווה של גבירים. אמר לו אביו הבית הלוי כשראהו, שאין לו מה להתנשא כיון שבעצם היה צריך לקבל שלושים אלף רובל היות והוא בנו, אך כיון שאתה הוא החתן קילקלת וקיבלת רק עשרת אלפים. עד כאן המעשה. הוסיף הרב זצ"ל שהוא הדין כאן לולא שהיו כאן לא היו נהרגים אך כיון שהם היו כאן היו הנהרגים. אך ברור שטובתן של ישראל לעולם לא עלתה על דעתם. ואז זה לא היה מורגש כ"כ אבל זו ראייה של ת"ח. והיום אחר חמישים שנה באמת מתגלה פרצופם האמיתי, מגרשים מאות משפחות מבתיהם בלא כל רחמנות. בגלות כפשוטו [נאמר בזמן שפינו את יושבי גוש קטיף, ומו"ר זצ"ל לא דיבר כלל על הטעם שהיה זה ובודאי לא הזדהה עם שיטת המתישבים שם רק שם האצבע על גילויי האכזריות של המפנים לאלו שסגרו להם]. העיקר לשמר את הכיסא שלהם כידוע אנשים כאלה לא חשבו אף פעם על טובתן של ישראל. [שיחה בביה"כ יוצאי פוניבז לצעירים בני ברק תשס"ו בשעת המלחמה בעזה]

הסכנה האמיתית | עיני ישראל עמ' תל"ז עם הוספות שלא באו בדפוס

אנו שרויים בסכנה גדולה באמת [א.ה בזמן המלחמה בדרום תשס"ט], אבל לא מן הישמעאלים בעזה [א.ה ששיגרו פצצות ליושבי הדרום]. בודאי שיש שם מלחמה וזו סכנה, אבל המדובר כאן על סכנה גדולה בהרבה. במה דברים אמורים? הנה בפיה"מ להרמב"ם בסוף ברכות עה"פ "עת לעשות לה' הפרו תורתך", כתב שכשהקב"ה רוצה לגזור ח"ו על עם ישראל גזירה קשה מפני מעשיהם, וידיו כבולות כביכול מפני זכות התורה המגינה בעידנא דעסק בה ובעידנא דלא עסיק בה, מה עושה הקב"ה, לוקח את כח התורה, ואז נפתח הדרך להוציא את הגזירה בפועל רח"ל.

נמצא שמה שבחדשים האחרונים התערערו ה"תמכין דאורייתא" [א.ה בעקבות הקריסה הכלכלית בארה"ב וכיום בעקבות הגברת הגזירות על מוסדות התורה] באופן משמעותי, זוהי סכנה גדולה, שהרי אם אין קמח אין תורה. לא מדובר רק על הטרדה בעלמא של לומדי התורה אלא הורדת הכמות והאיכות של עסק התורה בעולם. ועי"ז נפתחת הדרך לגזירות רח"ל. זהו נסיון מיוחד לבני תורה. ואז הסכנה היא פי אלף יותר מהסכנה בחזית הקרב. השי"ת ירחם עלינו שלא יהיה קיום למצב זה. או שבני התורה יתעקשו על עול תו"מ ולא יכנעו לדברים אחרים מחמת הנסיון. ובאמת יסורי העניות והדחקות של התלמידי חכמים שקולים פי אלף מול גזירת גופים

למחנה החילוני, ה' ירחם שלא יהא כן. המסקנא היא שבודאי צריכים להתפלל ולבקש מהקב"ה שיאמר לצרותינו די. אבל להתפלל על עמוד התורה ולומדי התורה שלא יפסיקו זה ממש ראש וראשון על הפרק !!!

ביצד להתעורר [עיני ישראל ח"ב עמ' תרנ"ז]

נשאל רבינו כיצד להתעורר להרגיש צער על אחד מגדולי ראשי הישיבות שנפטר בשיבה טובה וקשה להמלט מכך שזה מנהגו של עולם. [שאלה זו נוגעת בעצם לכל אותם ארועים שיש להם הסברים על פי הטבע ועפ"י חז"ל משמעותם אחרת לגמרי] השיב רבינו שקר החוזר על עצמו אלף פעמים נעשה אמת מוחשית והמוחש סוחב את האדם עד לשיבוש גמור. זוהי המציאות. כח ההכחשה לשקר זה הוא רק כאשר יהיו כל דרכי מחשבתו עפ"י התורה ודעתה. ואז יתסכל רק על ההשגחה הפרטית שהביאה לפטירת אותו צדיק ושהשקר של הטבע כיסה עליה. העצה היחידה לקחת ספר מוסר או מאמרי חז"ל המדברים מזה ולחזור ולשנן פעם אחר פעם, ע"כ. והם הם הדברים בזמננו לחזור ולשנן מה שחז"ל מלמדים אותנו על המצב בו אנו נמצאים. נשתדל בגליונות הבאים להביא בס"ד ביאור על אופן השפעת הדברים והדרך להכנס לעבודה זו.

מאמר כה תאמר לבית יעקב [המשך]

[עיקר מאמר נדפס בספר עיני ישראל ח"ב עמ' תק"ס ומכיון שבימים אלו "בית יעקב" יוצאות מכתלי בתי החינוך ראינו לנכון להביא עיקר היסודות ונוגע לימי החופשה כידוע]

סכנת ונהי בעינינו כחגבים

המרגלים בחזרתם משליחות בין שאר הדברים אמרו "ונהי בעינינו כחגבים, וכן היינו בעיניהם". מאוד מובן שהרגישו "כחגבים" כי אכן ראו בחוש שהם קטני קומה מול הענקיים שהיו גבוהי קומה ביותר, אבל מדוע אמרו "וכן היינו בעיניהם", מה נוגע לך מה שהם חושבים עליך? וכי חסר לך משהו? אלא שההרגשה של "וכן היינו בעיניהם" מתחילה ממה ש"ונהי בעינינו כחגבים", אם אתה סבור שמאתיים ק"ג בשר זה "ענקים" ולעומת זה אתה "חגב" ממילא כבר אכפת לך מה שהם חושבים עליך. זהו סילוף! טענת המרגלים מאוד נוגעת אלינו. יש כאן אנשים שמודדים את "הגובה" שלהם בכל כל מיני מושגים מסולפים של חיצוניות. מעמד, כבוד, כסף, "התקדמות טכנולוגית". ואכן הם "ענקים" לפי מושגיהם ואנחנו "חגבים". אבל למה נפלו פניך כתוצאה מכך? מה חסר לך? וכי זה שחסר לך אותם "מטרים" של גובה שיש לענק, כבר משפיל אותך? אדרבה הם "החגבים" עפ"י האמת. חסרי כל חזון, תכלית. חיי בשרים שפלים שמובילים רק למפח נפש וחורבן הבית והמשפחה, לך תשאל! אבל זהו חלק מהנהירה שממנה אנחנו סובלים היום, שחושבים שבחוץ יש דברים שיש להם ערך, שיש דברים ששקולים כנגד מה שיש לנו, כנגד התורה שנקראת "כל". ובאמת המצב הוא ש"יש לי כל". זה נובע משפלות רוח, חסר את הדעת שמקשרת את האדם אל מה שיש לו במחשבה, אמנם הוא חושב וחושב, אבל ב'למעשה' הוא משהו אחר.

השבועונים קלקול השקפה נכונה גרוע מאכילת חזיר

הייתי עד ראייה לעובדה שהיתה בארה"ב אצל מרן הגאון רבי אהרן קוטלר זצ"ל. בתקופתו היה אדם שחלק מהדור החשיבו אותו למנהיג או קצת יותר מזה. אותו אדם כתב מאמר על ענין מסוים של תורה, ומתוך הדברים היה נראה ריח של פגיעה בקדושת התורה שבע"פ, קצת השפלה כלפי נושא מסוים, והחברותא שלי אז היה המשב"ק של רבי אהרן קוטלר זצ"ל להבחל"ח, והוא שימש אותו יומם ולילה, וכשהראו לרבי אהרן את הקונטרס של אותו (כאילו) "גדול" אמר "זה טרף כחזיר!" ולאחר הפסקה קצרה אמר אה! זה אפילו לא דמיון לחזיר.

נסו לצייר לעצמכם בחור שיושב והוגה בדברים שאין דעת תורה נוחה מהם, לכאורה זהו ממש כענין אותה עובדה שזה טרף כחזיר, אבל רבי אהרן אמר שאין זה משל לחזיר, מפני שאכילת חזיר היא עבירה של פעם אחת, שטועם ממנו, ואמנם זהו פשע, אבל אינו מתהפך למבט והשקפה באדם אבל כאשר מדברים דברים שיש בהם ריח של השפלת התורה נעשית השקפה ומבט אחר לגמרי, וזה דבר גרוע מהכל, עד שאין לאכילת חזיר דמיון לזה כלל. אם היינו רואים שני בני אדם, שאחד מחזיק בידו וקורא קונטרס שלא על פי רוח התורה, והשני אוכל וסובא מחתיכת חזיר, איך היה נראה בעינינו מי עושה פשע גדול יותר? ודאי שהיינו אומרים שאם הוא אוכל חזיר כלו כל הקיצין, ומי שקורא, נו, גם זו עבירה, אולי יש שם משהו, אבל אין זה הפסד כל כך, אבל דעת גדול הדור רבי אהרן זצ"ל עם המבט של תורה על מה שנעשה כאן, קבע שלקלקל את ההשקפה זהו הדבר הגרוע מן

הכל, עד כי מי שאוכל חזיר, נחשב כצדיק ממש כלפי מי שקרא מה שלא על פי רוח התורה, ולא יקברו את שניהם יחד בבית קברות, אלא אחד יהיה עם אלו שבחוץ לגמרי, והשני יקבר בין עוברי עבירה של לאו. כלפי מה הדברים אמורים? ישנה כיום מלחמה כנגד השבועונים [רבינו עמד בראש המערכה שהתנהלה אז כנגד השבועונים שלכתחילה לא קיבלו על עצמם מרות של ועדת ביקורת רוחנית]. זו היא מלחמה ממש. הם התחכמו לערב חול בקודש וקודש בחול, והדברים נכתבים שם על ידי בני אדם שאין להם כלל אחריות על הציבור רק על מכירת השבועונים, ואין דבר שמענין אותם מלבד בצע כסף. ומערבים שם דברים שאסור לשומעם בבית המדרש. אבל מתוך התחכמותו יכול כתבן מובחר למשוך את הציבור ע"י המילים היפות שלו ועושה מטעמים ממה שקורה, וזה היפך דעת תורה והיפך דעת כל הגדולים, וזהו דבר שנכנס לבית וקוראים אותו בשבת קודש, וחושבים שזה לא נורא כל כך, והאמת אינה כן, אלא אכילת חזיר קלה יותר מלהסתכל על תורה עם קצת ליצנות וקצת בדיחות! והאדם הזה הוא בדיוק להיפך מה"יש לי כל" אלא הוא משולל מכל!

הכח להחזיק מעמד בדורנו בהכרת ערך התורה שלנו

התקופה שאנחנו חיים בה הרי היא ממש הרת עולם! רואים איך דברים עולים וגדלים בין לילה כקקיון דיונה, ואח"כ נופלים בין לילה באופן דרסטי למטה, תקופה של עשירות גדולה, ואח"כ לוקחים את זה מתחתינו ואז רח"ל נופל הכל באופן פתאומי ודרסטי.

תקופה זו שלפני הסוף נרמזה בפסוק שבסוף פרשת האזינו "ראו עתה כי אני הוא, ואין אלקים עמדי, אני אמית ואחיה, מחצתי ואני ארפא, ואין מידי מציל", הסוף יהיה שהקב"ה יגלה כי "אפס זולתו", באופן פשוט לגמרי, שנכיר שאין לאף אחד דעה לעומתו, ואנחנו נמצאים כאן בעולם רק כדי לציית לצייוויו, והוא מנהיג את הכל כפי רצונו, ולנו אין דעה כלל, אלא שעד שיתגלה דבר זה, נראה לנו שהאדם עם החכמה מצליח להתחכם, הוא כביכול המפעיל את כל העליות האלו, אבל כשמגיעה הירידה הפתאומית נהרסים ונאבדים כל החשבונות.

בתקופה שהיא קיצונית כ"כ בעליות וירידות שבה, מי שרוצה לעמוד בה כראוי, צריך שתהיה לו דעת חזקה מאד, מצד אחד להסתכל רק על דעת תורה בכל דבר, ומצד שני לא להתבונן כלל במה שיש בחוץ, כי זה אינו בשבילנו, ואז ממילא יש סיעתא דשמיא, ש"הולך תם ילך בטח", ואז יוכל לעמוד בנסיונות האחרונים שלפני הגאולה שלנו, שלכל הדעות אינה רחוקה היום, אבל צריך להחזיק מעמד, ולהחזיק מעמד יכול רק מי שנטוע חזק בהכרה הברורה, גם אם אין לו ממון רב, די לו גם בלחם עם אוכל פשוט, מדוע? מפני שעיי"ז מאפשר לעצמו לרכוש את התורה, והתורה היא הכל והעיקר ממש. לא להתפעל משום דבר, ולא לשנות שום דבר מחמת מה שנראה לעינינו, שהכל הולך ומתפתח ומשתנה, עולה ויורד, כי כל זה הוא בלבול הדעת. ובאמת מי שמחזיק מעמד יודע שאין מה להתפעל, ואין כאן חידוש, כי אין כל חדש תחת השמש, וזה אינו בשבילנו.

והיות שהבנות הן אלו שיהיו האמהות והזבולון לעמוד התורה, צריך לחזק אותן שיהיו תקיפות בדעתן, ולהסביר להם באופן שהן יכולות לקלוט שאין אושר מעל לקנין התורה, הכל רק ניסיונות, ואין אנו חיים בעוה"ז כדי לרכוש את העוה"ז, רק כדי לעבור ניסיונות ע"מ לראות אם אנחנו זוכים לעוה"ב, ואין יותר מזה. ועצה טובה לקחת את הפרק הראשון של ה"מסילת ישרים" שנקרא חובת האדם בעולמו, וללמוד אותו עם הבנות, ובודאי זה ישנה את כל מצב החיים, להכיר שאפילו אם צריך להקריב על מנת לקנות חיים – זהו אושר, כי צריך לקנות את התורה ואינה ניתנת בחינם, אבל כשהולכים עם דעה צלולה ובתוקף, יכולים לעבור את כל המצבים האלה.

העיקר מה שחסר לנו אינו עצם האמונה, כי כל אחד מאמין, אבל חסרה ההכרה איך חיים בתוך האמונה, ואם מציבים את הדבר באופן שהאדם יוכל להשיגו בשכלו, וכן להעביר לבנות באופן רגשי שדברי המסילת ישרים על חובת האדם בעולמו זהו העיקר שבעיקרים, אז נקוה שיגדלו דורות גדולים שנוכל להתפאר בהן, ונוכל לומר בעתיד ראו פירות שגדלנו, שיהיו ראיות לקבל את השם של "אם האומה", ואין לשער ואין לתאר את חלקם בעמוד התורה שיקבלו בעולם הנצח.

העלון יוצא ללא מטרת רווח וניתנת רשות לצלמו למטרת זכוי הרבים בלבד.

לתרומות והנצחות, חוספת מגנים, הצעות והערות יש לפנות בטל: 02-9921392

או בדוא"ל SHNEIDRAV1@GMAIL.COM

נודה בזה לתורם הנכבד שזכח לשמש את רבינו במסירות. זכות הפצת תורת רבינו תעמוד לו להתברך בכל מילי דמיטב ברו"ג.

